

A pályázatot záró, ám szakmailag semmiképpen be nem fejező 2005. évben is alapvető feladatának tekintette a kutatócsoport az ideológia föltérképezését a 19-20. századi magyar kulturális gyakorlatban. Esettanulmányokban bemutatva a csoport megkísérelte a magyar kultúrának olyan összefüggő képét feltárni, amelyben a nemzeti eszme és a történeti emlékezés ideologikus működésmódjai hozzájárultak a 19-20. századi modern magyar nemzetfogalom kialakulásához.

A kutatócsoportban 2005-ben – a kutatócsoporti munkához szorosan kapcsolódva –, két doktori disszertáció került megvédésre. Egyik, a Hites Sándoré a magyar történelmi regény és a magyar történetírás összefüggéseit és kölcsönhatását vizsgálja. E dolgozatban fölvetett és tárgyalt tézisek nagyban hozzájárulnak a magyar történelmi és kulturális nemzeti tudat alakulástörténetének megértéséhez. Ezek az eredmények fölhasználhatók további társadalomtörténeti és politológiai irányultságú kutatások számára is. A másik, Varga Tünde értekezése nem csak azért kiemelkedő, mert olyan korszerű témával foglalkozik, mint kép és szöveg viszonya, de azért is, mert angol nyelven készült. Szintén 2005-ben íródott a harmadik doktori értekezés. Boka László a második világháború utáni magyarországi és erdélyi magyar irodalmi kánon alakulásával foglalkozik. Ebben a disszertációban is meghatározó az ideologikus működésmódok felvázolása, s az a korszak kulturális gyakorlatában az irodalom és irodalompolitika szerepének ismertetésén keresztül mutatja be az ideológia kultúraalakító szerepét.

A csoport megvizsgálta és ismertette a 19. századi magyar zenetörténet-írás alakulástörténetét. A fő hangsúly a kutatás e területén a magyar zenéről való gondolkodás és beszédmód ideológiai vetületeinek leírására, illetve a 19. századi magyar zenei és irodalmi kultúra összefüggéseinek és közös ideologikus gócpontjainak feltárása volt.

A kutatócsoport az ideológia működésmódját vizsgálva a tudományköziség (interdiszciplinaritás) szempontját tartotta szem előtt a magyar művelődés értelmezésében. A kutatások eredménye megmutatja, hogy a kultúra egyes területeinek (irodalom, zene, képzőművészet) egymást kölcsönösen alakító beszédmódjai meghatározó erővel épülnek be a 19-20. századi magyar nemzeti közbeszédbe, és teremtik meg azt a referenciális hálót, amelyek a nemzeti tudat alakulását is meghatározták.

A kutatócsoport rendszeresen szervezett műhelymunka jellegű megbeszéléseket, ahol a folyamatosan elkészült dolgozatok kerültek megvitatásra.

A csoport tagjai részt vettek 2005. júniusában szervezett nemzetközi interdiszciplináris konferencián, amely a *Zene-képzőművészet-irodalom* címet viselte. A csoport egy tagja részt vett az Európai Szociológiai Társaság (ESA) által Torunban (Lengyelország) 2005. szeptemberében szervezett kongresszuson, ahol a magyar zene és kulturális ideológia kapcsolatáról szóló kutatásait mutatta be. A csoport két tagja részt vett az MTA Irodalomtudomány Intézete és ELTE-BTK Összehasonlító Irodalomtudomány Tanszékének közös rendezésében 2005. októberében Mátraházán sor került *Szó szerint* című interdiszciplináris kultúrtörténeti és fordításelméleti konferencián.

A kutatások összegzése a csoport által kiadott monográfia jellegű tanulmánykötetben olvasható, amely a Balassi Kiadó gondozásában jelent meg *A kultúra átváltozásai: kép, zene, szöveg* (szerk. Jeney Éva–Szegedy-Maszák Mihály, Balassi Kiadó, Budapest, 2006) címmel.

A csoport munkája nemzetközi kontextusban történik, amely egyrészt kapcsolódik az Egyesült Államokbeli Indiana University, Bloomingtoni Egyeteméhez,

másrészt a hollandiai Universiteit van Amsterdam, Europese Studies Tanszékéhez. Az amszterdami egyetemen az európai modern kori nemzeti eszme és nemzetállamok kialakulásának történetét és ezek ideológiai vetületeit kutató, nemzetközi Európai Unió-s projekthez társult az Ideológia-kutatócsoport. Ezen kívül a csoport egyik résztvevője tagja a hollandiai országos Huizinga Intézetnek, amely kultúrtörténeti kutatásokra szakosodott intézmény, és egyik projektjével kapcsolódik az Ideológiák-kutatócsoport kutatásaihoz is. Ez a kapcsolat mindkét fél számára igen gyümölcsözően alakul. A hazai kapcsolatok közül a Miskolci Egyetem XIX. századi magyar irodalomtörténeti tanszékét említenénk, valamint az MTA Irodalomtudomány Intézetének Elméleti és 19. századi osztályát.